

Cəbhə xəttində

Ordumuzun cəbhədəki aprel zəfərindən sonra Azərbaycan, xüsusilə də paytaxt Bakıda xalqı səfərbər edib coşduran savaş ruhu təcridən sakit axara düşmüşdü. Həyat əvvəlki ritminə qayıtsa da, insanların arasına baş verənlərin müzakirəsi səngimək bilmirdi. Bu müddətdə cəbhə xəttindən gələn xəbərlər daha böyük diqqətlə izləndi. Azərbaycan Ordusunun sarsıdıcı həmləsi və bir neçə strateji məntəqəni düşməndən təmizləməsi beynəlxalq aləmi də əməlli-başlı sirkələmişdi. Dünənə qədər erməni işğalçılarının nazı ilə oynayan dünya siyasətinin baş aktörünü məsələnin həllini dərhal diplomatik müstəviyə çəkib, münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasının "vacibliyini" gündəmə gətirdilər. Kövrək atəşə əldə olunandan sonra yenidən səbrimizə qıslıb ümidimizi sonu hələ ki görünməyən danışıqlara bağlamalı olduq. Bəs orada, Bakıdan 300-350 kilometr uzaqdan keçən cəbhə xəttində, əsgərlərimizin rəşadətli qoruduğu səngərlərin bu tayında yaşayan insanların necə, gözəlməyə səbri qalıbmı?

Burda bütün yollar cəbhə xəttinə gedir

Bir yaz sabahı bu düşüncələr üçün də sualımıza cavab tapmaq üçün Bərdə şəhərində qatardan düşüb bir-başla cəbhə xəttinə getməyə qərar verdik. Bu yerlərə yaxşı bələd olan yol yoldaşım, bölgə müxbirimiz Ziyəddin Sultanovdan cəbhə xəttinin haradan başladığını və ora hansı yolla gedəcəyimizi soruşanda, əlini qarşıda haçalan yollara uzadıb ağır-ağır dedi: "Bu mahalda bütün yollar cəbhə xəttinə gedib çıxır." O yollardan birinə varid olub Goranboy rayonuna üz tutduq. İlk kilometrədən müharibəni və cəbhə xəttini xatırladığımız heç nə gözə dəymirdi. Baharın səxavətindən yamyaşıl don geymiş zəmilər, ormanlar, talalar sanki qonaq qarşılayırmış kimi, ən gözəl libaslarını geymişdilər. Çox keçmir ki, yol ayrclarında hərbi səhra palatında əsgər və zabitlər, zirehli hərbi texnika, artilleriya qurğuları sıralanmağa başlayır. Qərbiyə, yerli sakinlərin nə yaşlısı, nə yeniyyətmiş, nə də uşağı, bizim uşaq vaxtımdakı kimi onların tamaşasına çıxmamışdı. Ziyəddin müəllim fikrimi oxuyurmuş kimi dilənir: – Qardaş, bu yerlərdə uşaqdan böyüyə hamı belə şeylərə öyrəncəlidir. Nə qədər qərbiyə olsa da, indi bu bölgədə yaşayan sakinlər üçün tək hərbi texnika yox, elə müharibə də adlıq. Bu ətrafdakı şəhər və kəndlərdə namərd düşmənin hər dəqiqə ölüm gətirən güllə yağışı, top mərmiləri altında doğulan və böyüyən bütün bir nəsəl yetişib, yaşa dolub. Onları heç nə ilə heyrləndirmək olmur. Birə, bəlkə sülh və əmin-amanlığa şaşırsınlar. Çünki az qala, 25 illik açıq-gizli müharibədən sonra sülhə, əmin-amanlığa inanmaq çox çətin olacaq...

Həyata gözəl Qarabağda göz açmış, ömrünü bu bölgələrdə keçirmiş, Qarabağ münaqişəsinin də, müharibəsinin də hər üzünü görmüş həmkarımın bixaxt gəldiyimizi söyləyib üzrxahlıq etmək istəyində, Nizaməddin müəllim özü təfsilatı açıqladı:

—Aprel döyüşlərində şəhid olmuş gənc Bəxtiyar Hüseynov müdafiə naziri tərəfindən ölmündən sonra "Hərbi xidmətdə fərqlənəməyə görə" üçüncü dərəcəli medalı ilə təltif olunub. İndi onun mükatəfətinin valideynlərinə qədim olmasına mərasimi başlayacaq. Çox yaxşı olardı siz də bizimlə birgə bu tədbirdə iştirak edəsiniz. Sonra oturub ətrafı söhbətəşərik.

Məmnuniyyətlə razılış bir yerdə tədbirə yollandıq. Möhtəşəm görkəmi ilə diqqət çəkən Heydər Əliyev Mərkəzinin iclas salonunda bir dənə

də olsun, boş yer yox idi. Bəxtiyarın döyüş yoldaşlarının da oturdular salonda insanların əhvalına əsgər it-kisinin sarsıntısından daha çox, goranboylu şəhidin igidliyinin gətirdiyi şərəf və qürur ruhu hakim kəsilmişdi.

Nizaməddin Quliyev, sanki, bu hissədən duyulanaraq salondakılara üz tutur:

– Bu ilin aprelində Azərbaycanın hərbi tarixinə qələbə səhifəsi yazan Milli Ordumuzun əsgərlərinin arasında Goranboyda boya-başa çatan mərd oğlumuz Bəxtiyarın olması bizə, doğma torpağımıza, 1992-ci ildən düşmənlə savaşda bir addım da geri çəkilməyən goranboylulara böyük şərəf gətirdi. Bəxtiyarlarımızın aprel zəfəri işğalçı qüvvələrə göstərdi ki, Azərbaycan əsgəri hərbi meydanında hələ son sözünü deməyib...

Tribunaya çıxanların hər biri bu ruhdan qidalanmış nitqləri ilə şəhid anasını, nənəsini kövrəltmələr də birinci Qarabağ savaşının od-alovundan çıxmış Bəxtiyarın babası Rusul kişini mütəəsir edə bilməmişlər. Çəhrəsindəki qürur qarışıq qəzəblə üzünü Müdafiə Nazirliyinin nümayəndəsinə tutaraq dedi: –Bir aprel döyüşü ilə xalqımız, cəbhə xəttində əsgərlərimizin arxasında dayanmış bütün goranboylular silahlı qüvvələrimizin nəyə qadir olduğunu gördülər. Ordu

sonra ata kimi, valideyn kimi daxilən bir qüvvə yaşayırsan, – deyə icra hakimiyyətinin başçısı içindəki narahat duyğuları bizimlə bölüşür: Gənc, sağlam və nə bir igidi itirmək adama ağır gəlir. Amma onun xalqının yüzlərlə, minlərlə, on minlərlə nümayəndəsinin təhlükəsizlik, əmin-amanlıq şəraitində yaşaması, ən başlıcası Vətənimizin amansız düşməndən təmizlənməsi yolunda şəhid olduğunu biləndə bunun nə qədər böyük qəhrəmanlıq olduğunu dərk edərsən. Baxın, təkə aprel dö-

lmaq, onların problemləri ilə maraqlanmaq və həllinə kömək etməkdir. Məsələnin psixoloji tərəfi, yəni rayon rəhbərinin simasında dövlətin daim onların yanında olması isə indi daha böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Yurd yeri qaladır hər bir insana...

İcra başçısı ilə xudahafizləşəndən sonra Tap Qaraqoyunluğa yol aldıq. Aparatın əməkdaşlarından biri də bizə yol yoldaşı oldu. Tap Qaraqoyun-

“Hər qarış torpaq səngər, hər ev alınmaz qaladır...”

şöhlərindən sonra çoxlu sayda itki vermiş erməni vandalları tək Goranboya nə qədər ziyan vurublar.

Bunu deyib N.Quliyev masanın üstündəki qoşa vərəqi bizə uzadı. Diq-

yunlu, el içində sadəcə “Tap” deyilən bu qədim yurd yeri 1992-ci ildən bu günə qədər namərd düşmənin açıq-gizli atəşlərinə dayanatlı sine gərir. Düşmən nə qədər cəhd etsə

qətlə nəzərdən keçiririk. Müvafiq dövlət strukturlarına ünvanlanan məlumatda 2 aprel 2016-cı ildən may ayının sonuna qədər Ermənistan silahlı birləşmələrinin intensiv atəşləri nəticəsində rayonun düşmənlə təmas xəttində yerləşən yaşayış məntəqələrinə dəyən ziyanın miqyası açıqlandı:

Doqquz fərdi ev tamamilə dağılmış, 39 evə qismən, 32 evə az ziyan dəymişdir. 2 yardımçı, 2 işə obyektli tamamilə dağılmış, bir işə obyektli-qismən ziyan dəymişdir. Tap Qaraqoyunlu kənd uşaq bağçasının, kənd mədəniyyət evinin dam örtükləri zədələnməmişdir. Rayonun elektrik, qaz və su təsərrüfatlarına, rabitə xidməti müəssisələrinə, avtomobil yollarına ciddi ziyan dəymişdir.

İcra başçısı məlumatla tanışlığımızı yəqin edəndən sonra dedi:

– Əlbəttə, dağılmış evlərin bərpası, dəymiş ziyanın aradan qaldırılması üçün möhtəşəm Prezidentimizin sərəncam və tapşırıqları ilə təxirə-salınmaz tədbirlərə başlamışıq. Fərdi evlərin və sosial obyektlərin bərpası üçün layihələndirmə işləri artıq başa çatmaq üzrədir. Bütün bunlara baxmayaraq, başlıcası odur ki, silahlı qüvvələrimiz bizim, xüsusilə Tap Qaraqoyunlu kəndini daim atəş altında saxlayan strateji məntəqələrin bir çoxunu düşməndən təmizləmişlər. Bunlar elə yüksəkliklər idi ki, düşmənin dinc sakinlərlə rahat yaşamağa, təsərrüfat işləri ilə məşğul olmağa imkan vermirdi.

Nizaməddin Quliyevlə təkrar görüşümüz iş gününün ikinci yarısına təsadüf etmişdi. Onun iş qrafikinə görə olduğu bizə bölli idi. Bura səfərə gələndə qədər bir neçə dəfə icra aparatı ilə əlaqə saxlamışdıq və hər dəfə də cəbhə xəttindəki ərazilərdə olduğunu demişdilər. Əslində, başqa cür də mümkün deyildi. Çünki bu bölgədəki rayon rəhbərlərinin ən vacib vəzifələrindən biri tez-tez cəbhə xəttində yaşayan insanların yanında

maq istəmədilər. Ölkə uçuruma yuvarlananda, vəziyyət kritik həddə çatanda xalqın hiddətindən qorxub ambisiyalarını kənar qoydular. Sonrası isə bəllidir...

Söhbətimizin bu məqamında həmkarım “Çatdıq, bu da Tap...” – deyə diləndi. Kəndin girişində bizi Goranboy Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Tap Qaraqoyunlu üzrə icra nümayəndəsi Abbas Allahverdiyev qarşıladı. Yol kənarında, həyətlərdə yaşlı sakinlərlə yanaşı, dəstək uşaqlar, yeniyyətəmlər də ilk baxışdan adi bir kənd həyatı yaşamaqdadılar. Maşından düşüb, aprel döyüşləri zamanı kəndin düşmənin ağır artilleriyaya atəşindən dağılmış evlərinə baxmağa yollanırıq. Yaşlı libasa bürünmüş kənddə havadan sanki barıt qoxusu gəlir. Ara-sıra uzaqdan artilleriyaya atəşlərinin səsi eşidilir. İcra nümayəndəsi səsə diqqət verdiyimizi görüb bildirdi ki, işğal altında olan Ağdam rayonu ərazilərində erməni silahlı birləşmələri təlimlər keçirirlər. Həyətlərin dәмirdən olan giriş qapılarında sayısız-hesabsız dəl-mə-deşik diqqətimizi çəkir. “Düşmənin atəşinin nişanələridir” deyə bir

yaqdan yanımızca gəzən pəhləvan cüssəli oğlan göstərib deyir:

– Niyazinin oğludur, Həzi Aslanov.

– Məgər onlar kənddə yaşayırlar ki? – deyə, ixtiyarsız sual veririk.

Bəlkə də yersiz səslənən bu sualımızın cavabı özüni çox gözəlmədi. Həzi ciddi bir səslə dedi:

– Atam bu torpaq uğrunda ona görə şəhid olmayıb ki, biz gedib cəbhə xəttindən uzaqda yaşayaq...

Xahiş etdik ki, bizi Milli Qəhrəmanın yaşadığı evlə tanış etsinlər. Evləri kəndin yuxarı başında, cəbhə xəttinə ən yaxın yerdə olduğu üçün maşınla gedəsi olduq. Darvazanı üzümüzə baxışlarından cəsarət yağın bəstəboy bir qadın açdı. Milli Qəhrəmanın həyat yoldaşı, Həzinin anası Rübabə xanımdır, – dedilər. Başqa cür gözəlmirdim də. Evin cəbhə xəttinə bəxan qapısı, pəncərəsi, darvazası, damı sanki amansız döyüşlər zamanı səngər olubmuş. Hər tərəf müharibə nişanəsi idi. Hətta namərd erməni güllələrindən biri indi də Həzinin yataq otağının qapısına sancılıb qalır. Yəni, bu yurddə həyatlı ölüm göz-gözə

bir qarış torpağımızdan keçməmişik. Mən öz şagirdlərimə də, oğlanlarımıza da deyirəm, bu torpağın hər qarışı bizim səngərimiz, hər ev bizim alınmaz qalamızdır. Erməni işğalçıları aprel döyüşlərindən sonra yəqin başa düşürlər ki, çox yaxın vaxtlarda onlar bu torpaqlardan çıxarılaçaqlar...

Rübabə xanımla söhbətimiz bizə son dərəcə böyük qürur yaşatdı. Elə bu duyğularla da Milli Qəhrəmanın evindən ayrılıb icra nümayəndəsi Abbasgilə yollanırıq. Ciddi ziyan dəyənlər, dağntıya məruz qalan evlərdən biri də onun evidir. Atəş zamanı bu evə bir minaatdan, bir top mərmisi düşüb. Amma ailə üzvləri vaxtında təhlükəsiz yerə köçürüldüyündən heç kimə xəsarət olmayıb.

Kənd həyatının indiki vəziyyəti, sakinlərin təsərrüfat işləri ilə maraqlanırıq. A.Allahverdiyev deyir ki, Tap Qaraqoyunluda 800 təsərrüfat, 640 ev var. Hazırda kənddə üç mindən yuxarı əhali yaşayır. Gərgin keçən aprel döyüşləri zamanı kənddən biri dinc sakin yaranıb. İndi əsas diqqət dağılmış evlərin, sosial obyektlərin bərpasına yönəlib. Təsərrüfatlarda da işlər öz qaydasında gedir.

Qarşıdan yay gəlir və təsərrüfatların suvarma suyunu böyük ehtiyacı olacaq. Su mənbələri kəmfürsət ermənilərin əlində olduğundan meydana çıxacaq problemlərin həlli üçün rayon rəhbərliyi tərəfindən artıq müvafiq tədbirlər görülür.

Rayonda da kənd təsərrüfatı, tikinti, quruculuq və abadlıq işləri də əvvəlki axarı ilə davam edir. Hazırda əsas diqqət cəbhə xəttindəki vəziyyətlə yanaşı, kənd təsərrüfatı sahəsində mövsümi işləri yüksək səviyyədə həyata keçirməkdir. Təsərrüfat işləri ilə bağlı aldığımız məlumatlarda göstərilir ki, nəzərdə tutulmuş 500 hektar sahənin 400 hektarında meyvə bağları salınıb, 2 min hektarda pambıq sēpini aparılıb, 12 hektar sahədə tütün əkilmişdir.

Rayonun yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması da son illər sürətlə həyata keçirilən işlər sırasındadır. Hazırda yaşayış məntəqələrinin qazlaşdırılması rayon ərazisinin 90 faizini əhatə edir.

Vacib məsələlərdən biri də su qıtlığı səbəbindən rayonun istifadəsiz qalmış torpaq sahələrinin ekilib becərilməsidir. Bu problem aradan qaldırmaq üçün artıq Şəmkir maşın kanalının rayon ərazisindən keçən hissəsinin tikintisi aparılır. Bu kanal istifadəyə verildikdən sonra əlavə 17 min hektar torpaq sahəsinin su təminatı yaxşılaşacaq, yeni-yeni fermer təsərrüfatlarının yaradılmasına geniş imkanlar açılacaq.

...Əlbəttə, məramımız rayonun sosial-iqtisadi inkişafı haqqında material hazırlamaq olmadığı üçün, bu sahəni geniş əhatə etmədik. Lakin aydın gördük ki, quruculuq, tikinti və abadlıq işlərində, məhsul istehsalı sahəsində rayonda böyük uğurlar əldə olunub. Müşahidələrimizdən bir gerçəyi də dərk etdik ki, cəbhə xətt-

yüksəkliyini çəvik bir əməliyyatla ələ keçirmişdilər. Yuxarılarına nə qədər yalvar-yaxar etdiklər ki, kömək göndərin, buranı əldən vermək olmaz. Amma kömək olmadı. İndi hələ min yüksəklik erməni silahlı birləşmələrinin mühüm strateji məntəqəsinə çevrilib. Tap Qaraqoyunlunu da əsasən bu yüksəklikdən atəşə tuturlar.

İndi elə deyil. 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıtdandan sonra hər şey dəyişdi. Heydər Əliyevin varisi hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev də onun siyasətini böyük qətiyyətlə davam etdirdi və Azərbaycanca çox güclü, müasir bir ordu qurdu. Nəticə göz qabağındadır.

Bu kənd Qarabağ müharibəsində bu günə qədər 38 şəhid verib. Amma

tində yerləşən rayonda görülmə işlər, həyata keçirilən tədbirlər ön cəbhədəki səngərlərimizdə mötin dayanmış düşmənin istənilən təxribatına layiqli cavab verən Milli Ordumuzun əsgər və zabitləri ilə yanaşı, həm də burada yaşayan mərd və cəsur insanların sayəsində mümkün olmuşdur. Qulaqları atəş səslərinə, burunları bant qoxusuna alışmış bu insanlar bu sahədə mümkün olan hər şeyi etmişlər.

İlham RÜSTƏMOV,
Ziyəddin SULTANOV,
“Xalq qəzeti”

Bakı–Goranboy–Bakı